

Sygn. akt I ACa 14/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Mirosława Gołuńska (spr.)
Sędziowie:	SSA Edyta Buczkowska-Żuk SSO del. Wiesława Buczek-Markowska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Beata Waclawik

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2014 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R.

przeciwko S. W.

o zwolnienie od egzekucji

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 19 września 2013 r., sygn. akt I C 908/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. powództwo oddala,

2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 3.617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście) złotych tytułem kosztów procesu,

3. nakazuje pobrać od powódki na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 39,09 zł (trzydzieści dziewięć złotych dziewięć groszy) tytułem poniesionych wydatków,

II. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 3.700 zł (trzy tysiące siedemset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego,

III. nakazuje pobrać od powódki na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 5.112 zł (pięć tysięcy sto dwanaście) złotych tytułem opłaty od apelacji od uiszczenia której pozwany był zwolniony.

E. Buczkowska-Żuk M. Gołuńska W. Buczek-Markowska

UZASADNIENIE

Powódka (...) spółka z o.o. w R. w pozwie z dnia 6.09.2012 r. skierowanym przeciwko pozwanemu S. W. wniosła o zwolnienie spod egzekucji, prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gryfinie J. P. w sprawie sygn. akt Km 59/12, kwoty 122.221,24 zł uzyskanej ze sprzedaży pszenicy, pozyskanej z zasiewów zajętych w dniu 1 sierpnia 2012 r. na nieruchomościach stanowiących działki nr (...), położonych w C., L. i R., dzierżawionych od Agencji Nieruchomości Rolnych przez K. M. (1) i T. M. w udziale po 1/2 domagając się jednocześnie zasądzenie odpoznanego kosztów postępowania.

Uzasadniając roszczenie powódka podała, że w sprawie wszczętej z wniosku wierzyciela S. W. przeciwko dłużnicze K. M. (1) komornik sądowy dokonał zajęcia zasiewów pszenicy, a następnie dokonał zbioru plonów z zajętych zasiewów, pozyskując 145,78 ton pszenicy, którą następnie sprzedał za cenę 122.221,24 zł. Według powódki zajęcie zasiewów było nieskuteczne, a zbiór plonów, ich zajęcie i sprzedaż zostały dokonane bez podstawy prawnej. Plony (zasiewy) są bowiem częścią składową gruntu i stają się odrębnym od gruntu przedmiotem własności dopiero z chwilą ich odłączenia przez osobę do tego uprawnioną. To oznacza, że w toku postępowania egzekucyjnego nie można było dokonać zajęcia zasiewów, które nie zostały jeszcze odłączone od gruntu. Komornik nie mógł również dokonać ich odłączenia. Takie działanie mogłoby znaleźć uzasadnienie jedynie w przypadku wszczęcia i prowadzenia egzekucji z nieruchomości, na której przedmiotowe zasiewy się znajdują. Powódka zarzuciła, że zajęcie naruszało jej prawa, gdyż zgodnie z § 4 umowy o świadczenie usług rolniczych zawartej w 2007 r. pomiędzy J. M. (w miejsce którego wstąpili jego spadkobiercy - K. M. (1) i T. M.) a nią, własność pożytków naturalnych z ww. nieruchomości przechodzi na rzecz (...) spółka z o.o. z chwilą ich odłączenia od gruntu. Oznacza to, że z chwilą dokonania zbiorów, plony stają się automatycznie własnością powódki, a nie dłużników.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki kosztów postępowania. Pozwany podkreślił, że kwestionowana obecnie czynność komornika była przedmiotem skargi Spółki (...) i została prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Gryfinie z dnia 30 sierpnia 2012 r., sygn. akt I Co 1337/12 oddalona. Sąd ten uznał bowiem, że zasiewy na gruncie rolnym mogą być potraktowane jako przyszłe rzeczy ruchome, a prowadzenie z nich egzekucji wymaga działania w dwóch etapach. Tak więc skuteczne prowadzenie przez Komornika egzekucji z ruchomości, stanowiących pożytki naturalne nieruchomości rolnej, wymaga poprzedzenia czynności egzekucyjnej dotyczącej samych istniejących pożytków czynnością egzekucyjną, która będzie go uprawniała do zebrania zasianych przyszłych pożytków, a więc do oddzielenia ich od nieruchomości rolnej.

Pozwany zakwestionował też wiarygodność i dalsze trwanie umowy z dnia 30 sierpnia 2007 r., zauważając nadto, że prawa do zasiewów i pożytków należało do dzierżawcy, a dopiero po ich zebraniu mogło nastąpić zbycie przez niego pożytków na rzecz powodowej spółki. Skutkuje to wnioskiem, że w tej sprawie do zbycia pożytków nie mogło dojść, gdyż wcześniej (tj. przed odłączeniem) zasiewy zostały zajęte przez komornika, co wyłączało możliwość dysponowania prawem K. M. (1) do przeniesienia własności pożytków po ich odłączeniu od gruntu. §4 umowy z 2007 r. stanowi, że własność pożytków przechodzi na rzecz Spółki z chwilą ich odłączenia od gruntu, ale w związku ze świadczonymi przez niego usługami rolnymi, a nie gdy odłączenia tego dokonuje ktokolwiek, a już na pewno nie komornik, realizując czynności egzekucyjne. Pozwany zarzucił także, że umowa z 2007 r. nie dotyczy wszystkich działek z których prowadzona była egzekucja przez komornika, na których zajęto i skoszono zasiewy.

Wyrokiem z dnia 19 września 2013 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie powództwo uwzględnił zwalniając od egzekucji kwotę wskazaną w pozwie (pkt 1.), zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 9.729 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 2.) i nakazał pobrać od powódki na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 39,09 zł tytułem poniesionych wydatków.

Orzeczenie to zostało oparte na następujących ustaleniach :

28 lutego 1994 r. Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa zawarła na 10 lat , poczynając od dnia 15.03.1994 r., z J. M. umowę dzierżawy nieruchomości rolnej - gospodarstwa (...), z (...) w C., oznaczonej jako działki nr : (...) i części działek nr (...) - obręb L. oraz działki nr (...) - obręb R., o ogólnej powierzchni 156,86 ha (w tym grunty orne -147,63 ha, pastwiska - 0,78 ha, zadrzewienia - 0,62 ha, drogi - 0,13 ha, tereny zabudowane - 1,86 ha, nieużytki - 5,84 ha) oraz budynków, budowli i urządzeń trwale z nią związanych.

W dniu 30 sierpnia 2007 r., na okres od 2006 do końca zbiorów w 2012 roku , dzierżawca J. M. zawarł z (...) spółką z o.o. w R. umowę o wykonywanie usług z zakresu rolnictwa. W umowie Spółka (zleceniobiorca) zobowiązała się do wykonywania usług rolniczych - zabiegów agrotechnicznych w sezonie rolniczym, poczynając od uprawy gleby, siewu, nawożenia, ochrony roślin aż do zbioru i zmagazynowania plonów wg struktury zasiewów uzgodnionej między stronami, co miało nastąpić do 15 września, zaś w przypadku braku takiego uzgodnienia, zleceniobiorca miał wykonać zasiewy według własnego uznania, na użytkach rolnych dzierżawcy, a mianowicie na działkach oznaczonych nr (...), części działek nr (...) z obręb L., nr (...) z obręb R. o łącznej powierzchni 144,74 ha. J. M. jako zleceniodawca miał zbywać na rzecz zleceniobiorcy zebrane pożytki naturalne za cenę stanowiącą równowartość wysokości umówionego wynagrodzenia za usługi świadczone w danym cyklu produkcyjnym ,a własność pożytków miała przechodzić na zleceniobiorcę z chwilą ich odłączenia od gruntu (§ 4 ust. 1 i 2 umowy). Strony ustaliły, że zapłata wynagrodzenia za świadczone usługi oraz z tytułu ceny sprzedaży plodów nastąpi poprzez potrącenie wzajemnych zobowiązań i przy zawarciu umowy strony zgodnie postanowiły, że następować to będzie bez dodatkowych z ich strony oświadczeń, z chwilą nabycia przez zleceniobiorcę własności zebranych pożytków (§ 6). Ustalił dalej Sąd pierwszej instancji ,że J. M. zmarł 15 października 2008 r., a spadek po im nabyli zstępni - K. M. (1) i T. M. po 1/2 części każde z nich. W dniu 12 grudnia 2008 r. do umowy dzierżawy z 28 lutego 1994 r., zmienionej odpowiednio aneksami numer : (...) z dnia 4 lutego 1995 r., (...) z dnia 16 lipca 1996 r. i (...)z dnia 26 maja 1998 r. ,a zaewidencjonowanej przez Agencję Nieruchomości Rolnych pod nr (...) - zawarto aneks nr (...). Strony tego aneksu, tj. Agencja Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w S. oraz T. M. i K. M. (1), potwierdziły, że dzierżawcami nieruchomości będącej przedmiotem umowy dzierżawy z 28 lutego 1994 r. będą spadkobiercy J. M., którzy z dniem 15 października 2008 r. przejmują wszelkie prawa i obowiązki wynikające tej umowy. Aneksem nr (...) strony ustaliły tekst jednolity umowy dzierżawy. W §2 umowy strony wskazały , że przedmiotem dzierżawy jest nieruchomość rolna położona na terenie gminy C., woj. (...), oznaczona w ewidencji gruntów jako działki nr (...) oraz części działek nr (...), o ogólnej powierzchni 144,1612 ha oraz budynki, budowle i urządzenia trwale z nią związane. Umowa została zawarta na okres 30 lat, poczynając od 15 marca 1994 r.

Ustalił Sąd ,że również K. M. (1) i T. M. łączyła ze spółką (...) umowa o wykonywanie usług z zakresu rolnictwa, której przedmiot i treść odpowiadały umowie zawartej 30 sierpnia 2007 r. przez J. M. .Spółka nieprzerwanie uprawiała użytki rolne dzierżawione przez K. M. (1) i T. M. na podstawie umowy z Agencją Nieruchomości Rolnych i pobierała pożytki, zaś korzyścią K. M. (1) i T. M. było uzyskiwane przez nich dopłat unijnych za dzierżawione grunty . K. M. (1) i T. M. nie dzierżawili od Agencji innych gruntów oprócz objętych umową z 2008 roku. Pismem z dnia 16 kwietnia 2012 r. T. M. i K. M. (1) zawiadomili spółkę (...), że umowa o wykonywanie usług z dnia 30 sierpnia 2007 r. nie będzie przedłużona na następne lata zobowiązując do przygotowanie nieruchomości na dzień 25 września 2012 r. do wydania w stanie wolnym. W dniu 26 kwietnia 2013 r. T. M. i K. M. (1) zawarli z Agencją Nieruchomości Rolnych umowę, w której oświadczyli, że są współdzierżawcami nieruchomości wchodzącej w skład (...) Skarbu Państwa, położonej na terenie gminy C., woj. (...), oznaczonej w ewidencji gruntów jako działki nr (...), część działki nr (...) z obręb L. oraz działki nr (...) z obręb R. o ogólnej powierzchni 143,3195 ha, na mocy umowy dzierżawy z dnia 28 lutego 1994 r. W związku z zadeklarowanym przez K. M. (1) i T. M. zamiarem zaprzestania wspólnego prowadzenia działalności gospodarczej, w §2 umowy Agencja oświadczyła, że zwalnia K. M. (1) z zobowiązań ciążących na niej z tytułu umowy dzierżawy, a jedynym dzierżawcą nieruchomości staje się T. M.. W tej samej dacie Agencja zawarła z T. M. i K. M. (1) aneks nr (...) do umowy dzierżawy z 28 lutego 1994 r. ,w którym potwierdzono ,że K. M. (1) została zwolniona z obowiązków ciążących na niej z tytułu zawarcia umowy dzierżawy, a T. M. stał się jedynym dzierżawcą nieruchomości na okres do 15.03.2024 roku.

Ustalił dalej Sąd pierwszej instancji, że wierzyciel S. W. w dniu 31 lipca 2012 r. złożył wniosek do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gryfinie J. P. o wszczęcie egzekucji przeciwko dłużniczce K. M. (1), na podstawie tytułu wykonawczego - nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Szczecinie w dniu 1 lutego 2010 r., sygn. akt I Nc 284/09, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności oraz postanowień Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 7 grudnia 2010 r. i 27 lipca 2012 r. w przedmiocie wydania drugiego i trzeciego tytułu wykonawczego. Wierzyciel wnosił o egzekucję należności głównej w kwocie 400.000 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami postępowania i przeprowadzenie jej m.in. z udziału 1/2 zasiewów na działkach numer (...) (L., gmina C.) i numer (...) (R., gmina C.).

W dniu 1 sierpnia 2012 r. Komornik zajął ruchomości na zaspokojenie wierzytelności w kwocie 783.276,78 zł przypadającej wierzycielowi S. W. od dłużniczki K. M. (1), tj. dokonał zajęcia zasiewów na działkach nr (...) (lokalizacja (...) L.) oraz działkach nr (...) (lokalizacja (...) R.). Komornik w toku zajęcia ustalił, że na działce nr (...) znajduje się wykoszony rzepak, na działce nr (...) - pszenica do koszenia za ok. 4-5 dni, na działce nr (...) - pszenica do koszenia za ok. 4-5 dni, na działce nr (...) - pszenica do koszenia za ok. 4-5 dni, na działce nr (...) - pszenica do koszenia za ok. 4-5 dni (wszystko do koszenia przy braku opadów), a na działce (...) znajduje się w większej części wykoszony rzepak. Obecny w toku czynności zajęcia wierzyciel oświadczył, że widział kombajn koszący rzepak na działce nr (...), który był wywożony do magazynu w miejscowości N. na działce nr (...) na terenie dłużniczki, w związku z czym wniósł o zajęcie ww. magazynu z rzepakiem. W dniu 2 sierpnia 2012 r. komornik zajął 50 ton rzepaku ozimego, skoszonego z działki nr (...), znajdującego się w magazynie w N. na działce nr (...), dzierżawionej przez dłużniczkę i T. M. od Agencji Nieruchomości Rolnych. Zajęty rzepak został oddany w dozór pracownikowi firmy (...) do której należało 100 ton rzepaku, również znajdującego się w magazynie w N.. W dniu 3 sierpnia 2012 r. firma (...) odmówiła wydania komornikowi zajętego rzepaku, a w nocy z 3 na 4 sierpnia 2012 r. zajęty rzepak został wywieziony z magazynu w N..

Komornik pismem z dnia 10 sierpnia 2012 r. zawiadomił o dokonanym zajęciu (...) spółkę z o.o. w R.. 3 sierpnia 2012 r. dłużniczka K. M. (1) poinformowała komornika, że zajęte w toku egzekucji 50 ton rzepaku, zgodnie z umową o wykonywanie usług z zakresu rolnictwa zawartej przez nią z firmą (...), stanowi własność tej spółki. Pismem z dnia 9 sierpnia 2012 r. komornik wezwał dłużniczkę do podania informacji o osobach trzecich, którym ewentualnie przysługuje prawo żądania zwolnienia spod egzekucji. Pismem z dnia 3 sierpnia 2012 r. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (...) Oddział (...) w S. poinformowała komornika, że dłużniczka K. M. (1) nie figuruje jako producent rolny w systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw i ewidencji wniosków o przyznanie płatności, natomiast T. M. złożył wniosek o płatność obszarową na 2012 r. wskazując, że na działce nr (...) deklaruje uprawę jęczmienia jarego, na działce nr (...) - pszenicy ozimej, na działce nr (...) - jęczmienia jarego, na działce nr (...) - pszenicy ozimej, na działce nr (...) - jęczmienia jarego, na działce nr (...) - rzepaku ozimego. Pismem z dnia 7 sierpnia 2012 r. K. M. (1) poinformowała komornika, że zajęte ruchomości w postaci zasiewów nie stanowią jej własności, a podmiotem wyłącznie do nich uprawnionym jest spółka z o.o. (...) w R..

Pismem z dnia 10 sierpnia 2012 r. S. W. poinformował komornika, że nie otrzymał informacji potwierdzających okoliczności podniesione przez dłużniczkę w piśmie z dnia 7 sierpnia 2012 r. i dlatego wnosił o dokonanie czynności przymusowych w dniu 13 sierpnia 2012 r. polegających na skoszeniu 1/2 zasiewów na działkach zajętych w dniu 1 sierpnia 2012 r., sprzedaży zboża i słomy jako artykułów szybko się psujących i przekazanie uzyskanej z tego tytułu kwoty do depozytu sądowego.

10 sierpnia 2012 r. R. rozpoczęła koszenie pszenicy z działki nr (...), zboże było ładowane na TIR-y, które przyjechały na zlecenie spółki (...) i miało być przewiezione do jej magazynów. Obecny przy czynności koszenia zboża J. H. (1) oświadczył komornikowi i S. W., że skoszone zboże jest własnością spółki (...) i zostało już sprzedane (...) spółce z o.o. w Ż.. S. W. wniósł o zajęcie skoszonego zboża bo pochodziło ono z działki (...) zajętej w dniu 1 sierpnia 2012 r. Komornik zajął zboże i ustalono, że zostanie ono oddane w dozór spółce (...). W dniu 11 sierpnia 2012 r. komornik zajął ruchomość znajdującą w N., tj. pszenicę ozimą w ilości 28 ton o wartości szacunkowej 910 zł netto za tonę, skoszoną z działki nr (...), której zasiewy zostały 1 sierpnia 2012 r. Obecny przy czynnościach J. H. (2) stwierdził, że pszenica została skoszona z ww. działki i była własnością (...) spółki z o.o.

W dniach 13 i 14 sierpnia 2012 r. komornik wykonywał przymusowe koszenie pszenicy z działek - (...), zebrane zboże pszenicy (łącznie 147,39 ton) przewieziono do magazynu w S., gdzie następnie komornik dokonał jej zajęcia. Skoszona pszenica została oddana pod dozór Gospodarstwu Rolnemu (...) spółce z o.o. w S. Komornik ustalił, że działka nr (...) została podzielona na dwie działki, tj.(...) i (...), przy czym działka (...) pozostaje w dzierżawie K. M. (1) i T. M. w udziale po 1/2, zaś działka (...) jest dzierżawiona przez osobę trzecią. Pismem z dnia 14 sierpnia 2012 r. wierzyciel zwrócił się do komornika o zwolnienie spod egzekucji zajętej pszenicy w ilości 28 ton, zgodnie z protokołem zajęcia z dnia 11 sierpnia 2012 r. Postanowieniem z dnia 16 sierpnia 2012 r. komornik umorzył postępowanie w zakresie pozostawionych na polach i nieskoszonych zasiewów z działek nr (...), w związku ze skoszeniem w dniu 13 i 14 sierpnia 2012 r. zasiewów w udziale 1/2 będących w dzierżawie K. M. (1) z ww. działek. Postanowieniem z tego samego dnia komornik umorzył postępowanie egzekucyjne co do pszenicy ozimej w ilości 28 ton, zajętej protokołem zajęcia z dnia 11 sierpnia 2012 r., zgodnie z wnioskiem wierzyciela z dnia 14 sierpnia 2012 r.

W dniu 16 sierpnia 2012 r. komornik zakontraktował z (...) spółką z o.o. w S. pszenicę konsumpcyjną klasa B, ze zbioru 2012 r. w ilości 150 ton, za cenę 940 zł netto za tonę lub 840 zł netto za tonę (jeśli pszenica nie dotrzyma parametrów). Pszenica ta została wydana spółce (...). Po przeczyszczeniu pszenicy uzyskano 145,78 ton ziarna, które zostało sprzedane Spółce (...) za kwotę 122.221,24 zł netto.

Pismem z dnia 28 sierpnia 2012 r. komornik poinformował spółkę (...), że dokonał przymusowego zbioru pszenicy z działek nr (...) i tylko z przypadającego dłużniczce udziału w 1/2 części. Komornik poinformował również powódkę, że uzyskano 145,87 ton pszenicy, którą sprzedał za kwotę 122.221,24 zł netto.

W dniu 30 sierpnia 2012 r. Spółka (...) w S. wystąpiła do Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim o zezwolenie na złożenie do depozytu sądowego kwoty 130.776,73 zł tytułem wykonania przez nią obowiązku zapłaty na rzecz Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gryfinie J. P. za sprzedane na podstawie umowy z dnia 16 sierpnia 2012 r. płody rolne. Komornik pismem z dnia 4 października 2012 r. zwrócił się do Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim o wypłatę kwoty 130.777 z depozytu. Postanowieniem z dnia 24 października 2012 r. (sygn. akt I Ns 1195/12) Sąd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim udzielił (...) spółce z o.o. w S. zezwolenia na złożenie do depozytu sądowego kwoty 130.776,73 zł stanowiącej należność z tytułu zapłaty za sprzedane wnioskodawcy na podstawie umowy z 16 sierpnia 2012 r. płody rolne, postanawiając że kwotę wydać należy ww. komornikowi pod warunkiem przedłożenia prawomocnego postanowienia oddalającego skargę na czynności komornika (zajęcie zasiewów i pszenicy) w postępowaniu egzekucyjnym Km 59/12.

W dniu 13 sierpnia 2012 r. R. wniosła skargę na czynności Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gryfinie J. P. w postaci zajęcia zasiewów pszenicy paszowej, dokonanego w dniu 10 sierpnia 2012 r. oraz zajęcia 28 ton pszenicy ozimej, dokonanego 11 sierpnia 2012 r. Postanowieniem z dnia 30 sierpnia 2012 r. Sąd Rejonowy w Gryfinie skargę spółki na czynności Komornika Sądowego w sprawie Km 59/12, w postaci zajęcia zasiewów na działkach nr (...) (lokalizacja (...) L.) oraz (...) i (...) dokonanego dnia 1 sierpnia 2012 r. oraz zajęcia 28 ton pszenicy ozimej dokonanego 11 sierpnia 2012 r. oddalił. Sąd uznał, że specyfika prowadzenia egzekucji z ruchomości, jakimi są płody rolne, nakazuje przyjmować za dopuszczalne podzielenie zajęcia ruchomości na swoiste etapy - pierwszy wstępny, dotyczący samych zasadzonych lub zasianych płodów, jeszcze niezbranych, a drugi dotyczący zebranych już płodów rolnych. Aby móc skutecznie prowadzić egzekucję z ruchomości, którymi są pożytki naturalne z nieruchomości rolnej, komornik musi poprzedzić czynności egzekucyjne dotyczące już samych istniejących pożytków czynnością egzekucyjną, która będzie go uprawniała do zebrania zasianych przyszłych pożytków, a więc do oddzielenia ich od nieruchomości rolnej. Tylko po oddzieleniu można dokonać ostatecznego zajęcia ruchomości, które powstaną na skutek oddzielenia

Po tak poczynionych ustaleniach faktycznych, dokonując ich kwalifikacji prawnej, Sąd pierwszej instancji uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd przypomniał, że na podstawie art. 841 § 1 k.p.c. osoba trzecia może w drodze powództwa żądać zwolnienia zajętego przedmiotu od egzekucji, jeżeli skierowanie do niego egzekucji narusza jej prawa z tym iż takie roszczenie przysługuje nie tylko właścicielowi rzeczy będącej przedmiotem egzekucji, ale każdej osobie trzeciej, gdy egzekucja z

takiego przedmiotu naruszałaby jej prawa, niezależnie od jurydycznej postaci tego prawa. Sąd dodał - powołując się na komentarz Edmunda Wengerka do art. 841 k.p.c., że powództwo o zwolnienie zajętego przedmiotu od egzekucji może wytoczyć także osoba trzecia, której na podstawie stosunku zobowiązaniowego przysługuje uprawnienie do domagania się wydania od dłużnika rzeczy niebędącej jego własnością.

W konsekwencji takich rozważań prawnych uznał Sąd pierwszej instancji, że przeprowadzona egzekucja naruszyła prawa powódki do uzyskania własności pożytków naturalnych, do zebrania których była ona uprawniona na podstawie umowy o wykonywanie usług z zakresu rolnictwa.

Dalej Sąd omówił regulacje dotyczące pożytków, a mianowicie: przepis art. 53 § 1 k.c. i art. 55 § 1 k.c. Ten ostatni przepis stanowi, że uprawnionemu do pobierania pożytków przypadają pożytki naturalne, które zostały odłączone od rzeczy w czasie trwania jego uprawnienia. Uprawnionym do pobierania pożytków naturalnych rzeczy jest jej właściciel, który może - na podstawie stosunków prawnych łączących go z osobami trzecimi - być pozbawiony tego uprawnienia na rzecz np. użytkownika wieczystego, użytkownika lub dzierżawcy. Natomiast dzierżawca może wyzbyć się tego uprawnienia oddając rzecz w poddzierżawę. Dalej Sąd podkreślił, że uprawnienie do korzystania z rzeczy i pobierania z niej pożytków jest bowiem samoistnym przedmiotem obrotu prawnego. Przepis art. 190 k.c. stanowi, że uprawniony do pobierania pożytków naturalnych rzeczy nabywa ich własność przez odłączenie ich od rzeczy, istotny jest przy tym fakt odłączenia pożytków naturalnych, a nie sposób, w jaki to nastąpiło. Odłączenie może nastąpić przeto zarówno w wyniku działania człowieka - uprawnionego lub osoby trzeciej (nawet działającej bezprawnie), bądź pod wpływem działania czynników niezależnych od woli człowieka, np. strącenie owoców przez wiatr. We wszystkich wymienionych wypadkach właścicielem pożytków staje się uprawniony do ich pobierania; dotyczy to także wypadku odłączenia części składowej przez osobę trzecią w złej wierze, np. złodzieja. O nabyciu własności pożytków naturalnych decyduje bowiem stan prawny, a nie faktyczne posiadanie rzeczy w chwili odłączania od niej pożytków. Stosownie do art. 47 § 1 k.c., część składowa rzeczy nie może być odrębnym przedmiotem własności i innych praw rzeczowych, zakaz ten jednak odnosi się wyłącznie do praw rzeczowych, a to oznacza, że części składowe mogą być natomiast przedmiotem stosunków obligacyjnych. Dopuszczalne są także umowy zobowiązujące do przeniesienia własności części składowych rzeczy jako rzeczy przyszłych, np. sprzedaż budynku „na rozbiórkę”, sprzedaż zboża „na pniu”. Skutek rozporządzający takich umów nastąpi dopiero po odłączeniu części składowych, a co za tym idzie, po ich prawnym usamodzielnieniu.

Podsumowując stan faktyczny ustalony w sprawie Sąd Okręgowy stwierdził, że z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż zarówno w dacie zajęcia zasiewów jak i zbioru plonów przez komornika, K. M. (1) i T. M. łączyła z powódką umowa, której treść i przedmiot odpowiadały umowie z dnia 30 sierpnia 2007 r., łączącej powódkę z J. M.. To zaś oznacza, że dzierżawcy byli zatem zobowiązani do zbycia na rzecz powodowej spółki pożytków naturalnych (zboż), które spółka zasiała, uprawiała, a następnie miała zebrać z dzierżawionych przez nich nieruchomości.

Cena nabycia pożytków stanowiła równowartość wynagrodzenia spółki za wykonane usługi rolnicze. Własność tych pożytków miała przejść na spółkę z chwilą ich odłączenia od gruntu (§4 umowy). Powodowa spółka ostatecznie nie zebrała plodów, które miały jej przyspaść, gdyż zostały one zajęte i skoszone (odłączone) przez komornika.

Z powyższych względów, w ocenie Sądu, skierowanie egzekucji do ww. plodów naruszało prawa powódki do pobrania pożytków naturalnych i nabycia ich własności. W rezultacie Sąd uwzględnił żądanie zwolnienia od egzekucji kwoty 122.221,24 zł uzyskanej ze sprzedaży plodów rolnych, dzieląc ugruntowany w orzecznictwie pogląd, że po dokonaniu przez komornika sprzedaży zajętej rzeczy, powód może żądać zwolnienia od egzekucji kwoty pieniężnej uzyskanej ze sprzedaży.

Sąd ustalił, że umowa o wykonywanie usług rolniczych o treści takiej jak umowa z dnia 30 sierpnia 2007 r. była nieprzerwanie realizowana również po śmierci J. M. z jego następcami prawnymi. Odnosząc się do rozstrzygnięcia skargi na czynność komornika przez Sąd Rejonowy w Gryfinie w sprawie I Co1337/12 stwierdził Sąd, że inny jest zakres badania w przedmiotowej sprawie i sprawie skargowej dodając, że skoro Sąd Rejonowy uznał czynność zajęcia za prawidłową pod względem formalnym, to jest to wiążące w niniejszym postępowaniu. Sąd odniósł się też szerzej do

kwestii numeracji i powierzchni działek będących przedmiotem obu umów stwierdzając ostatecznie ,że komornik dokonał zajęcia i skoszenia zbóż z działek dzierżawionych przez dłużniczkę.

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z jego wynikiem - art. 98 § 1 i 3 k.p.c., szerzej postanowienia kosztowe uzasadniając.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie wniósł pozwany zaskarżając powyższe orzeczenie w całości.

Pozwany Sądowi zarzucił :

- obrazę przepisów prawa procesowego, która miała wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 841 § 1 k.p.c. poprzez zwolnienie od egzekucji prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gryfinie J. P. (KM 59/12) kwoty 122.221,24 zł, uzyskanej ze sprzedaży pszenicy pozyskanej z zasiewów zajętych w dniu 1 sierpnia 2012 r., w związku z błędnym uznaniem, iż powodowi przysługuje prawo do pobranych przez Komornika pożytków naturalnych (pszenicy), w sytuacji gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż prawo do pobierania pożytków przysługiwało dłużnikowi K. M. (1), a powód nie nabył własności spornych pożytków,

- obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 55 § 1 k.c., art. 155 § 2 k.c. poprzez błędne przyjęcie, iż powodowi przysługiwało prawo przysłużyć w postaci pobrania pożytków i nabycia ich własności po odłączeniu od gruntu, w sytuacji gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż prawo do pobierania pożytków przysługiwało dłużnikowi K. M. (1), jako dzierżawcy grantów rolnych, a ponieważ powoda i dłużnika łączyła umowa o świadczenie usług z zakresu rolnictwa, pożytki pobierane były przez powoda dla dłużnika, a dopiero po wykonaniu wszystkich obowiązków z umowy, w tym skoszenia i zmagazynowania płodów rolnych (do czego w niniejszej sprawie nie doszło), powód nabyłby prawo do pożytków, przy czym ich własność przeszłaby na powoda z chwilą przeniesienia posiadania, a nie odłączenia od gruntu.

Skarżący w uzasadnieniu zarzutów apelacyjnych zaakcentował ,że w rozpoznawanej sprawie było niesporne to ,iż sprzedanie ,a uprzednio skoszenie zboża i zajęcie zebranego zboża , było poprzedzone czynnością komornika w postaci wcześniejszego zajęcia zasiewów na dzierżawionym przez dłużniczkę areale rolnym ,podobnie jak było niesporne że w wyniku skoszenia pola pszenicy uzyskano 145,78 ton ziarna, które komornik sprzedała za kwotę 122.221,24 zł. Dalej pozwany podkreślał fakt ,iż egzekucja w sprawie Km 59/12 była przeprowadzona zgodnie z prawem , skuteczność zajęcia zasiewów potwierdził sąd skargowy prawomocnym orzeczeniem z dnia 30 .08.2012 r. mającym oparcie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2007 r., II CSK 478/06.

Według pozwanego w sprawie nie wykazano by powodowi przysługiwały takie prawa do zajętych zasiewów, które uzasadniałyby roszczenie o zwolnienie od egzekucji kwoty uzyskanej z ich sprzedaży pszenicy ,po skoszeniu zboża.

Zwrócił pozwany uwagę na przedmiot umowy z 2007 r. , z której to powód , a następnie Sąd pierwszej instancji dzielając stanowisko powoda , wywodzili prawo powodowej spółki do pobrania pożytków w przeszłości.

Z umowy ,z uwzględnieniem samej jej nazwy i obowiązków zleceniobiorcy (powoda) wynika, iż jest to umowa, na mocy której powód ma świadczyć usługi na rzecz zleceniodawcy (dłużnika) związane z uprawą, zbiorem i magazynowaniem plonów.

Oznacza to ,zdaniem pozwanego ,że nie była to umowa , której istotą było prawo powoda do pobierania pożytków w przyszłości, gdyż prawo do ich pobrania może być rozpatrywane wyłącznie, jako jeden z elementów zawartej umowy (dotyczącym wynagrodzenia), a nadto uzależnione jest od spełnienia przez powoda szeregu warunków. Z umowy wynikało ,że prawa do zasiewów i pożytków należało do dzierżawcy (dłużnika), a dopiero po ich ewentualnym zebraniu przez powodową spółkę mogło nastąpić przeniesienie własności pożytków na jej rzecz. Ostatecznie jednak do zbicia pożytków nie mogło dojść, gdyż wcześniej (tj. przed odłączeniem) zasiewy zostały zajęte przez komornika, co wyłączało

możliwość dysponowania prawem dłużnika K. M. (1) do przeniesienia własności pożytków po ich odłączeniu od gruntu.

Pozwany podtrzymał swoje stanowisko, że wykładnia umowy z 2007 r. w zakresie samego ustępu 2 z § 4 - jakoby nawet po zajęciu zasiewów przez komornika i odłączeniu pożytków od gruntu stawały się one automatycznie własnością powoda jest błędna i dokonana w oderwaniu od całego paragrafu(...), a nadto przepisów powszechnie obowiązujących. Pozwany argumentował, że jakkolwiek ustęp 2 stanowi, że własność pożytków przechodzi na powoda z chwilą ich odłączenia od gruntu, ale przejście tego prawa należy rozpatrywać w związku z treścią ustępu 1, który wskazuje, iż zleceniodawca zbywać będzie na rzecz zleceniobiorcy zebrane przez niego pożytki naturalne za cenę stanowiącą równowartość wysokości umówionego wynagrodzenia za usługi świadczone w danym cyklu produkcyjnym. Oznacza to, że własność pożytków może przejść na rzecz powoda z chwilą ich odłączenia od gruntu (i przeniesienia posiadania), ale jedynie w związku ze świadczonymi przez niego usługami rolnymi, a nie gdy odłączenia tego dokonuje ktokolwiek, a już na pewno nie komornik realizując czynności egzekucyjne.

Pozwany za niesłuszne uznał wnioski Sądu pierwszej instancji, że prawo powoda do żądania w niniejszej sprawie zwolnienia od egzekucji, wynika z jego prawa do pobrania pożytków w przyszłości. Umowa zawarta pomiędzy stronami nie była bowiem umową dzierżawy, nie była nawet umową sprzedaży „zboża na pniu”, a jedynie umową o świadczenie usług rolniczych, zgodnie z którą były pobierane pożytki przysługujące dzierżawcy (zleceniodawcy -dłużnikowi) i pobierane dla niego, a dopiero po wykonaniu wszystkich obowiązków umownych (do czego w niniejszej sprawie nie doszło), można byłoby rozpatrywać przejście własności pożytków na powoda. Ewentualne prawo powoda do przeniesienia własności pożytków związane było z należnym mu wynagrodzeniem za świadczone usługi rolnicze, w tym zebranie i zmagazynowanie plonów. Poza sporem jest w niniejszej sprawie, że powód nie zebrał spornych zasiewów, a dokonał tego komornik na wniosek pozwanego. Z tego względu nie sposób twierdzić, aby powodowi przysługiwało wynagrodzenie (w postaci skoszonego przez komornika zboża), skoro nie wykonał on wszystkich obowiązków wynikających z umowy, w tym tak istotnych jak zbiór i magazynowanie plonów.

W konsekwencji tak skonstruowanych i uzasadnionych zarzutów apelacyjnych pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego obie instancje, według norm przepisanych,

ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie niniejszej sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Szczecinie.

Powódka w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego.

Powódka odnosząc się do zarzutów apelacyjnych powoda podkreśliła, że umowa o świadczenie usług w § 4 ust. 1 określała cenę za zbywane pożytki naturalne, natomiast w ust. 2 określała w sposób jasny i klarowny moment przejścia własności pożytków naturalnych z nieruchomości stanowiącej przedmiot umowy - z chwilą ich odłączenia od gruntu. Powódka nadto podtrzymała swoje stanowisko wcześniejsze stanowisko, że komornik sądowy nie był w toku prowadzonej egzekucji uprawniony do zajęcia zasiewów (zajęcia rzeczy przyszłych) co oznacza też, że nie był uprawniony do skoszenia zboża, a dokonanie tej czynności wywołało skutek z §4 ust. 2 umowy.

Sąd Apelacyjny ustalił, co następuje :

apelacja pozwanego okazała się uzasadniona co skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa.

Wynikający z art. 378 § 1 k.p.c. obowiązek rozpoznania sprawy w granicach apelacji oznacza zarówno zakaz wykraczania poza te granice, jak i nakaz rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, mającej moc zasady prawnej (OSNC 2008, Nr 6, poz. 55), sąd apelacyjny jest związany jedynie takimi uchybieniami przepisów postępowania, które zostały podniesione w apelacji. Bez podniesienia w apelacji lub postępowaniu apelacyjnym właściwych zarzutów

w tym zakresie sąd apelacyjny nie może więc wziąć pod rozwagę popełnionych przez sąd pierwszej instancji uchybień przepisom postępowania, w granicach zaskarżenia bierze jednak pod uwagę nieważność postępowania. Sąd apelacyjny powinien zastosować właściwe przepisy prawa materialnego, a więc także usunąć ewentualne błędy prawne sądu pierwszej instancji, niezależnie od tego, czy zostały one wytknięte w apelacji.

Przy rozbudowanych zarzutach apelacyjnych przedmiotem oceny sądu II instancji w pierwszej kolejności są zarzuty procesowe, bowiem ocena prawidłowości zastosowania przepisów prawa materialnego możliwa jest z reguły dopiero po stwierdzeniu, że ustalenia faktyczne stanowiące podstawę zastosowania prawa materialnego zostały dokonane przy prawidłowym stosowaniu przepisów procesowych.

Apelujący pozwany nie zgłaszał zarzutu nieważności postępowania, a Sąd odwoławczy z urzędu jej też nie stwierdził. Podstawę faktyczną orzeczenia stanowi stan faktyczny rozpoznawanej sprawy. Ustalenie to zaś jest wynikiem przede wszystkim oceny dowodów przeprowadzonych przez sąd w toku postępowania. Zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału. Skarżący pozwany zarzucał, że Sąd pierwszej instancji błędnie wyłożył treść oświadczeń woli stron umowy z 2007 r., tj. powódki i K. M. (2). Tak więc w sprawie chodziło o ustalenie treści umowy z 2007 r., a ostatecznie o wykładnię oświadczenia woli stron umowy, która odbywa się na podstawie art. 65 k.c. i podlega kontroli apelacyjnej z urzędu, gdyż błędy w tym zakresie stanowią naruszenie przepisów prawa materialnego.

Sąd Apelacyjny, przed odniesieniem się do zarzutów apelacyjnych, za uzasadnione uznał omówienie przepisów prawa materialnego mających w sprawie zastosowanie, których wyłożeniem zajmował się zresztą już Sąd pierwszej instancji. Należy zacząć od tego, że wśród pożytków naturalnych rzeczy można odróżnić dwa rodzaje: plody rzeczy (zboże, owoce, przychówek) oraz odłączone od niej części składowe (glina, piasek, torf, kamień). W rozpoznawanej sprawie chodzi o te pierwsze. Tak jak to już też zauważył Sąd Okręgowy przepis art. 55 k.c. nie określa, komu przypadają pożytki z rzeczy gdyż generalnie określić tego się nie da. Zależy to bowiem od tego jakie stosunki prawne łączą właściciela - ze względu na przedmiot jego własności - z osobami trzecimi, oraz od tego czy rzeczą włada właściciel, czy też posiadacz nie będący właścicielem. Dlatego też o tym komu przypadają pożytki rozstrzygają przepisy szczególne, zawarte w kodeksie cywilnym oraz w innych ustawach (instytucje prawne z zakresu prawa rzeczowego oraz prawa zobowiązań, czyli konkretny układ stosunków prawnych). Co do zasady uprawnionym do pobierania pożytków naturalnych rzeczy jest jej właściciel (art. 140 k.c.). Może on jednak - na podstawie stosunków prawnych łączących go z osobami trzecimi - być pozbawiony tego uprawnienia, i tak np. użytkownik wieczysty, użytkownik, dzierżawca są uprawnieni do pobierania pożytków naturalnych rzeczy. Dzierżawca może również wyzbyć się tego uprawnienia oddając rzecz w poddzierżawę.

Zgodnie z art. 190 k.c. uprawniony do pobierania pożytków naturalnych rzeczy nabywa ich własność przez odłączenie od rzeczy - przepis ten reguluje **sposób** nabycia pożytków naturalnych (po oddzieleniu pożytków od rzeczy głównej stają się one odrębnymi rzeczami i stanowią przedmiot odrębnej własności właściciela rzeczy głównej bądź innej osoby, której przysługuje prawo do ich pobierania). Natomiast art. 55 §1 k.c. określa za **jaki okres** pożytki przypadają uprawnionemu do ich pobierania. Zgodnie z tym przepisem pożytki naturalne przypadają uprawnionemu do ich pobierania, jeżeli zostały odłączone w czasie trwania jego uprawnienia. Decyduje przy tym, co podkreślił już Sąd Okręgowy, sam fakt odłączenia. Cechami wyodrębniającymi rzecz ruchomą z pojęcia rzeczy jest ich samodzielność fizyczna względem innych rzeczy oraz przenoszalność. Kwalifikacji rzeczy możemy dokonać jako oznaczonych co do gatunku oraz tożsamości. Wyodrębnia się też rzeczy przyszłe, zgodnie z nazwą mające powstać dopiero w przyszłości - przez wyprodukowanie, wytworzenie, zbudowanie (czy urodzenie zwierzęcia), które nie istnieją w chwili dokonywania czynności prawnej. Co istotne w wielu umowach chodzi o rzeczy przyszłe, np. w umowie kontraktacji i najpopularniejszej - umowie sprzedaży pożytków rzeczy naturalnych, np. zasianego zboża na polu. O rzeczy przyszłe chodzi też w umowie dostawy (wytworzenie w przyszłości rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku oraz ich dostarczanie częściami albo periodycznie) - art. 605 k.c. **Rzecz przyszła** jest z zasady pożytkiem naturalnym rzeczy, czyli stanowi normalny przychód z rzeczy, osiągnięty zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki. W razie zawarcia umowy o przeniesienie własności rzeczy przyszłej umowa jest ważna, ale skutek rzeczowy (rozporządzenie własnością) może nastąpić dopiero z powstaniem (wytworzeniem) rzeczy. Sprzedaż takiej rzeczy następuje pod

warunkiem .Ważnie jest zatem zawarta umowa o skutkach zobowiązujących , a spełnienie warunku powoduje skutek rozporządzający (art. 155 § 2 k.c.). Podobnie jak dla rzeczy oznaczonych gatunkowo ,brak rzeczy nie wiąże się z ważnością (nieważnością) umowy, lecz ze skutkiem rzeczowym tej umowy (System prawa cywilnego pod. red. M. Safjana: Prawo cywilne - część ogólna , t.I, Warszawa 2007 r., Wydawnictwo C.H.Beck , INP PAN, s.1190 czy komentarz do Kodeksu cywilnego ,część ogólna, pod red. M.Pyziak-Szafnickiej, Wolters Kluwer Polska Sp.z o.o.,Warszawa 2009r. ,s.462). **Przedmiotem sprzedaży** ,zgodnie z art. 535 k.c. , są rzeczy ; części składowe rzeczy nie mogą być przedmiotem sprzedaży (art. 47 k.c.).Pożytki naturalne stanowiące normalny przychód z rzeczy , np. płody rolne **jako rzecz przyszła** mogą więc być przedmiotem obrotu. **Pożytki naturalne jako ruchomości** , z chwilą odłączenia od rzeczy i utracenia statusu części składowej stają się ruchomościami ,które mogą występować samodzielnie w obrocie, będąc przedmiotem sprzedaży lub innych czynności prawnych prowadzących do rozporządzenia. **Co do istoty umowy sprzedaży** : jest to umową dwustronnie zobowiązującą. Skutkiem zawarcia umowy sprzedaży jest zobowiązanie się sprzedawcy do przeniesienia własności rzeczy lub prawa na kupującego oraz zobowiązanie się kupującego do zapłacenia sprzedawcy umówionej ceny. Świadczenie jednej strony jest więc odpowiednikiem świadczenia drugiej strony. W takim ujęciu umowa sprzedaży ma charakter umowy wzajemnej, w odniesieniu do której znajdują zastosowanie ogólne przepisy dotyczące zobowiązań wzajemnych . Umowa sprzedaży przyjmuje charakter realny, jeżeli przedmiotem sprzedaży są rzeczy oznaczone tylko co do gatunku (określone do - miary, liczby lub wagi) oraz rzeczy przyszłe. Obowiązek zapłaty ceny w tej sytuacji powstaje dopiero z chwilą ziszczenia się warunku, jaki towarzyszył zawarciu umowy. Umowa sprzedaży ma charakter kauzalny, tak więc ważność tej czynności prawnej zależy od istnienia przyczyny prawnej jej dokonania. Dla umowy dostawy składnikami przedmiotowo istotnymi jest rzecz , która ma zostać wytworzona i cena (art. 605 k.c.). Treść umowy określa jej definicja - po stronie dostawcy jest to wytworzenie rzeczy i dostarczanie okresowo ,zaś po stronie odbiorcy jest to odebranie wytworzonych rzeczy i zapłacenie ceny. Stanie się przez odbiorcę właścicielem rzeczy tkwi immamentnie w samej istocie umowy dostawy . Odbiorca uzyskuje własność , albo w chwili wytworzenia rzeczy i ich indywidualizacji jako rzeczy oznaczonych gatunkowo, przez co mogą stać się przedmiotem własności albo przez czynność prawną przeniesienia własności rzeczy, której właścicielem po wytworzeniu stał się dostawca – na odbiorcę. Mimo podobieństwa tej drugiej sytuacji do umowy sprzedaży nabycie własności rzeczy oznaczonych gatunkowo w umowie dostawy nie łączy się z zastosowaniem art. 155§2 k.c. Ten ostatni przepis statuuje zasadę, że do przeniesienia własności rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku (in genere) potrzebne jest obok odpowiedniej umowy także przeniesienie posiadania rzeczy. Przeniesienie posiadania może w tym wypadku nastąpić w którykolwiek ze sposobów przewidzianych w art. 348 do 351 k.c.

Po tych ogólnych uwagach dotyczących prawa materialnego mającego zastosowanie w sprawie , w tym co do umowy sprzedaży rzeczy oznaczonych co do gatunku oraz przykładowych umowy których przedmiotem są rzeczy przyszłe , Sąd w podsumowaniu zauważa , co następuje : do pożytków naturalnych stanowiących ruchomości ,które zostały już pobrane , stosuje się przepisy o czynnościach prawnych dotyczących rzeczy istniejących w chwili dokonywania czynności . Jeżeli chodzi o pożytki , które dopiero mają zostać pobrane to będą one traktowane jako rzeczy przyszłe umowy sprzedaży (lub dostawy lub innej). Jednak do momentu odłączenia są to części składowe rzeczy i dzielą jej losy prawne, nie będąc odrębnym przedmiotem umowy.

W rozpoznawanej sprawie nie budziło wątpliwości ,że uprawiane przez powódkę w ramach realizacji umowy z 30.08. 2007 roku grunty były oddane w dzierżawę J. M. , a po jego śmierci jego spadkobiercom , w tym w 1/2 części dłużnicze S. K. M.. Niekwestionowane jest też w sprawie to , że dzierżawcy - w szczególności K. M. (2) - nie oddali przedmiotu dzierżawy powodowej spółce w użytkowania , w poddzierżawę czy też w inny stosunek obligacyjny. Powódka nie zgłaszała roszczeń o pożytki naturalne z tytułu posiadania rzeczonych gruntów rolnych . W sprawie niekwestionowane było też ,że powódka miała na gruncie dzierżawców wykonywać wyłącznie czynności faktyczne za które przysługiwało jej , po zakończeniu cyklu produkcyjnego , określone wynagrodzenie. Uprawnionymi do pobrania pożytków naturalnych w żniwa 2012 roku byli dzierżawcy , w tym dłużniczka K. M. (2). W sprawie było też niesporne ,że dzierżawcy nie zawarli z powódką umowy dostawy , kontraktacji bądź innej podobnej , a w szczególności nie zawarli umowy sprzedaży pożytków rzeczy – zasianego zboża na polu (jako rzeczy przyszłej). Słuszność ma więc pozwany dowodząc ,że zawarta w 2007 roku umowa była wyłącznie umową o świadczenie usług rolniczych,

w jej zakres wchodziło też zebranie plonów z pól przysługujących niewątpliwie dzierżawcy i dla dzierżawcy, a dopiero po wykonaniu wszystkich obowiązków umownych było możliwe przeniesienie własności pobranych pożytków - skoszonego zboża - na rzecz powódki. W ustalonym stanie faktycznym sprawy jest poza sporem, że powodowa spółka nie zebrała plonów, a dokonał tego komornik na wniosek wierzyciela dłużniczki K. M. (2). Już tylko to oznacza to powódka nie wykonała w żniwa 2012 r. części obowiązków wynikających z umowy z 2007 r., w tym tak istotnych jak zbiór i magazynowanie plonów. Pomijając w tym miejscu, na chwilę, fakt zajęcie przez komornika w dniu 1 sierpnia 2012 r. zasiewów na dzierżawionych polach (o czym jeszcze później) niesporne jest że do przeniesienia własności zebranego zboża przez dzierżawców na rzecz powódki, jako rzeczy oznaczonych co do gatunku, konieczne było (art. 155§2 k.c.) przeniesienie na rzecz Spółki posiadania skombajnowanego zboża, dokonanie jego indywidualizacji (po określeniu wagi, jakości zboża). Do tego nigdy nie doszło - z treści umowy z 30.08.2007 r. wynika, że jej strony po zakończeniu cyklu produkcyjnego (co najmniej po skoszeniu zbóż) musiały ustalić - wartość wykonanych usług, których wysokość nie mogła przekraczać 100 % sumarycznej wartości plonów według cen rynkowych z dnia nabycia przez Spółkę ich własności (§ 3 umowy). Oznaczało to też konieczność określenia wartości zebranych plonów (tu - zebranej pszenicy). Dopiero po ustaleniu ich wartości strony - dzierżawcy i powódka - mogli zawrzeć umowę sprzedaży zboża, z określeniem w sposób jednoznaczny ceny sprzedaży. Tak więc w normalnym toku rzeczy własność zebranego w wyniku skoszenia przez Spółkę zboża mogła przejść na jej rzecz dopiero w wyniku zawarcia z właścicielem tegoż zboża, czyli z dzierżawcami, umowy kupna-sprzedaży. Jest oczywiste, że do czasu zawarcia tej umowy niezależnie od zapisu § 4 ust. 2 umowy, własność zebranego zboża nie mogła przejść na powodową spółkę. Stąd brak podstaw do podzielenia wykładni §4 ust.2 umowy prezentowanej przez powódkę, że tylko ten zapis (określany w odpowiedzi na apelację jako -jasny i klarowny) określał mógł moment przejścia własności pożytków naturalnych z dzierżawców na rzecz powódki (skutek rozporządzający). Spółka nie wykazała natomiast by istniała jakakolwiek inna kauza do przeniesienia własności zboża na jej rzecz, co by uzasadniało przeniesienie własności skoszonego zboża już w momencie odłączenia pożytków od rzeczy. Zresztą gdyby przyjąć wykładnię umowy proponowaną przez powódkę to by oznaczało, że już po skoszeniu danego pola, a dokładniej jego poszczególnych części, własność zebranych plonów - zbóż, za każdym razem by przechodziła na rzecz powódki (tak dzień po dniu - przez całe żniwa, po wielokroć). W niekwestionowanym przez strony stanie faktycznym sprawy jest niesporne, że w 2012 roku - po żniwach powódka nie zawarła z K. M. (2) umowy sprzedaży zboża, powodowa spółka nie zapłaciła jego ceny, która zresztą nie została nigdy określona. Wybiegając niejako w przyszłość można dodać, że by strony umowy tj. powodowa spółka i spadkobiercy J. M., w tym K. M. (2) mogli dokonać potrącenia wzajemnie przysługujących im wierzytelności - z tytułu wynagrodzenia za wykonane usługi oraz ceny za sprzedane zboże konieczne było skonkretyzowanie wierzytelności potrącającego, a więc m.in. określenie kwoty pieniężnej, w jakiej obie wierzytelności się wyrażały oraz określenie daty wymagalności wierzytelności. Z art. 499 k.c. wynika, że potrącenie dokonywa się przez oświadczenia złożone drugiej stronie, które to oświadczenie ma charakter prawnokształtujący, a staje się skuteczne dopiero z chwilą, gdy dotarło do wierzyciela wzajemnego w taki sposób, że ten mógł zapoznać się z jego treścią. Skoro ani prawo do zasiewów, ani do zebranych plonów nie przysługiwało powódce stąd skierowanie egzekucji do tych rzeczy nie naruszało praw powódki.

W polskim prawie brak jest pozytywnej definicji „ruchomości”, definicji takiej brak jest też w przepisach regulujących egzekucję z ruchomości. W związku z tym w literaturze przyjmuje się, że ruchomościami są rzeczy, które nie są nieruchomościami. Przedmiotem egzekucji z ruchomości nie mogą być części składowe rzeczy, gdyż z istoty części składowej wynika, że nie może być ona odrębnym przedmiotem własności i innych praw rzeczowych, nie może być zatem odrębnym przedmiotem egzekucji dopóki pozostaje w charakterze części składowej nieruchomości. Odłączona od całości część składowa traci swój charakter w przypadku odłączenia jej od nieruchomości. Z tą chwilą część składowa staje się odrębnym przedmiotem egzekucji z ruchomości. Dopuszczalna jest egzekucja z ruchomości będących przynależnościami, gdyż przynależności mogą być odrębnymi i samodzielnymi przedmiotami egzekucji z ruchomości, chyba że wszczęto egzekucję z nieruchomości.

Co do egzekucji z rzeczy przyszłej jaką są zasiewy zacząć trzeba od tego, że w egzekucji z ruchomości wyróżnia się dwa stadia (etapy) egzekucji, a mianowicie - zajęcie i sprzedaż ruchomości. W przypadku gdy egzekucja ma być skierowana ostatecznie do zebranych plonów zbóż, a pierwsze czynności egzekucyjne są podejmowana jeszcze przed skoszeniem

upraw na polach , należy niewątpliwie rozpocząć od zajęcia rzeczy przyszłych (pożytków naturalnych) - zasiewów , potem po zebraniu plonów dojdzie do zajęcia ruchomości (ziarna zbóż) , a następnie do ich sprzedaży .

W sprawie będącej przedmiotem oceny Sądu przebieg czynności egzekucyjnych tak wyglądał , a mianowicie na wniosek wierzyciela S. W. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Gryfinie J. P. w sprawie egzekucyjnej przeciwko dłużnicze K. M. (2) KM 59/12 skierował czynności egzekucyjne do zasiewów zbóż na określonym areale gruntu dzierżawionym przez dłużniczkę od Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa , a pierwszą czynnością było ich zajęcie .Sąd Odwoławczy uważa ,że było to zajęcie przyszłych plonów (rzeczy przyszłych) , które po ich skoszeniu (odłączeniu od nieruchomości) jako rzeczy ruchome zostały zajęte , a następnie sprzedane,

Zgodnie z art. 848 k.p.c. zajęcie ma ten skutek, że rozporządzenie ruchomością dokonane po zajęciu nie ma wpływu na dalszy bieg postępowania, a postępowania egzekucyjne z zajętej ruchomości może być prowadzone również przeciwko nabywcy. Zajęcie ruchomości nie powoduje utraty praw dłużnika do zajętej ruchomości, co oznacza, że dłużnik nadal jest właścicielem zajętej rzeczy. Nie może jedynie wykonywać czynności faktycznych i prawnych zmierzających do udaremnienia egzekucji . Zbycie zajętej ruchomości nie ma wpływu na dalszy bieg egzekucji, która nadal skierowana jest przeciwko dłużnikowi.

Przenosząc te uwagi do rozpoznawanej sprawy Sąd Apelacyjny wyraża pogląd ,że skutki zajęcia nastąpiły w omawianej sprawie egzekucyjnej od 1 sierpnia 2012 r. (skoro zasiewy na dzierżawionych polach jako rzeczy przyszłe - pożytki naturalne - były niewątpliwie zajęte w tym dniu).

Dopuszczalność takiego przebiegu egzekucji skierowanej do zasiewów zbóż na polach i skutków takiej czynności egzekucyjnej - zajęcia zasiewów - przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7.03.2007 r. W sprawie można też rozważyć zastosowanie art. 905 k.c. Trudno jest natomiast wymagać by komornik kierował egzekucję do nieruchomości by móc ostatecznie po zebraniu plonów skierować egzekucję do rzeczy ruchomej, zresztą w sytuacji gdy dłużnicze przysługiwało tylko prawo dzierżawy nie było podstaw do skierowania egzekucji do nieruchomości .

Jest oczywiste ,że w dniu 1 sierpnia 2012 r. prawo do pobierania pożytków z dzierżawionych pól przysługiwało wyłącznie dzierżawcom , w tym dłużnicze K. M. (2) (podobnie zresztą jak w dacie koszenia zbóż przez komornika) . Przepis art. 693 § 1 k.c. stanowi bowiem jednoznacznie ,że przez umowę dzierżawy wydzierżawiający zobowiązuje się oddać dzierżawcy rzecz do używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony lub nieoznaczony, a dzierżawca zobowiązuje się płacić wydzierżawiającemu umówiony czynsz.

Tym samym Sąd Apelacyjny nie zgadza się z powódką ,że komornik sądowy nie był w toku prowadzonej egzekucji uprawniony do zajęcia zasiewów (zajęcia rzeczy przyszłych) co by miało skutkować, że nie był uprawniony do skoszenia zboża , a dokonanie tej czynności wywołało skutek z §4 ust. 2 umowy. Samo przymusowe skoszenie zboża przez komornika nie skutkowało tym ,że własność zebranego zboża (jako rzeczy ruchomej) automatycznie przeszła na rzecz powódki . Powódka ostatecznie więc nie wykazała by do zasiewów , a potem do zebranych zbóż przysługiwała jej tytuł prawny . Tytuł ten mogłaby uzyskać w wyniku sprzedaży jej przez dzierżawczynię K. M. (2) zebranego zboża, co - pomijając skutki takiej czynności - nigdy nie nastąpiło.

Celem powództwa przewidzianego w art. 841 k.p.c. pozostaje zwolnienie od egzekucji zajętego przedmiotu, gdy egzekucja z takiego przedmiotu naruszałaby prawa osoby trzeciej niezależnie od jurydycznej postaci tego prawa. Ustalony w sprawie zasadniczo niesporny stan faktyczny , po jego kwalifikacji prawnej , skutkuje jednak wnioskiem ,że prowadzona egzekucja nie naruszała praw powódki co czyniło powództwo niewykazanim.

W konsekwencji takich ustaleń Sąd II instancji ,dokonując odmiennej oceny prawnej ustalonego w sprawie stanu faktycznego i dzielając zasadność zarzutów apelacyjnych, apelację pozwanego uwzględnił dokonując zmiany skarżonego wyroku w ten sposób ,że : powództwo oddalił , zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 3.617 zł oraz nakazał pobrać od powódki na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 39,09 zł tytułem poniesionych wydatków (pkt I ppkt 1-3) ; nadto zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 3.700 zł złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego (pkt II) i nakazał pobrać od powódki na rzecz Skarbu Państwa-Sądu

Okręgowego w Szczecinie kwotę 5.112 zł tytułem opłaty od apelacji od uiszczenia której pozwany był zwolniony - art. 386§1 k.p.c.

Orzekając o kosztach procesu przed Sądami obu instancji (pkt I ppkt 2 i 3 i pkt II) Sąd miał na uwadze wynik procesu - art. 98 §1 i 3 ,art. 108 § 2 k.p.c. i 391 §1 k.p.c. oraz przepisy rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu(Dz.U.2013.461 j.t.) - §1, §2 ust.1 i 2 , § 6 i §13 ust. 1 pkt 2 oraz art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2010.90.594 j.t.). Na koszty poniesione przez pozwanego przed Sądem pierwszej instancji składało się wynagrodzenie jego profesjonalnego pełnomocnika plus opłata skarbowa od udzielonego pełnomocnictwa w kwocie 17 zł , na koszty postępowania apelacyjnego - wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego (2700 zł) oraz uiszczona opłata od apelacji w kwocie 1000 zł (z obowiązkiem uiszczenia przez powódkę na rzecz Skarbu Państwa pozostałej opłaty od apelacji od której pozwany został zwolniony).

Edyta Buczkowska-Żuk Mirosława Gołuńska Wiesława Buczek-Markowska